

Prognose economische impact van het WK Beachvolleybal

Den Haag - 26 juni t/m 5 juli 2015

Noud van Herpen
Dewi Asselman

DE HAAGSE
HOGESCHOOL
FACULTEIT GEZONDHEID,
VOEDING & SPORT

Prognose economische impact van het WK Beachvolleybal

Den Haag - 26 juni t/m 5 juli 2015

In opdracht van de Gemeente Den Haag

Gemeente Den Haag

In samenwerking met de Nevobo en TIG Sports.

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

De Haagse Hogeschool

Faculteit Gezondheid, Voeding en Sport
Sportmanagement

N.A. van Herpen (De Haagse Hogeschool)

D.A. Asselman (De Haagse Hogeschool)

De onderzoeksrichtlijnen die worden aanbevolen door de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP) vormden het uitgangspunt voor de evaluatie van het WK Hockey (www.evenementenevaluatie.nl). Zoals gebruikelijk bij de WESP heeft er een peer-review plaatsgevonden, welke met succes is afgerond. Voor het uitvoeren van de peer-review gaat onze dank uit naar Egbert Oldenboom, eigenaar Bureau MeerWaarde.

Foto's: Nevobo, TIG Sports, www.fivb.org, www.cev.lu en Hans Willink

© De Haagse Hogeschool
Den Haag, Maart 2015

De Haagse Hogeschool

Faculteit Gezondheid, Voeding en Sport
Opleiding Sport & Bewegen
(Sportmanagement)

Laan van Poot 363
2566 DA Den Haag

T (070) 448 32 36
E n.a.vanherpen@hhs.nl

www.dehaagsehogeschool.nl

Samenvatting

Den Haag is in 2015 hoofdspeelstad voor het WK Beachvolleybal in Nederland. In het historisch centrum van Den Haag, op de Hofvijver, zal een tijdelijk, drijvend stadion met een capaciteit van 5.260 plaatsen worden gebouwd. In de 58 wedstrijden die in Den Haag gespeeld zullen worden komen 30 verschillende landen in actie die te zien zijn door live-uitzendingen van NOS. Doelstelling van de gemeente Den Haag is om Den Haag als 'Sportstad aan zee' nog meer op de kaart te zetten. Het combineren van top- en breedtesport is ook één van de speerpunten van Den Haag. Naast het hoofdevent vinden er activiteiten plaats om de breedtesport te promoten, zoals de recordpoging voor het grootste beachvolleybal toernooi ooit op het Haagse strand.

Naast de sportieve doelstellingen is er ook de doelstelling om een positieve economische spin-off te realiseren binnen de gemeente Den Haag. Bij De Haagse Hogeschool is de vraag binnen gekomen vanuit de gemeente Den Haag om een prognose te maken van de economische impact van het WK Beachvolleybal voor de stad Den Haag. Economische impact kan gedefinieerd worden als de additionele bestedingen die door het evenement worden veroorzaakt in een bepaalde afgebakende regio.

Op basis van de verkregen informatie van de gemeente, TIG Sports (organisatie van het WK), de Nederlandse Volleybal Bond (Nevobo) en vergelijkbare evaluatierapporten van andere evenementen kunnen er aannames gemaakt worden ten aanzien van het WK Beachvolleybal in Den Haag. Er worden goed gevulde tribunes verwacht, waarbij de verwachting is dat het grootste deel gevuld wordt met Nederlanders van buiten Den Haag. In totaal wordt het aantal bezoeken geschat op ruim 42 duizend, verdeeld over de 10 speeldagen. Die reguliere bezoeken zorgen voor het grootste deel van de totale geraamde economische impact, namelijk ruim 1 miljoen euro. De impact van de VIP's wordt geraamd op ruim 160 duizend euro, voor de spelers, begeleiders en officials is dit € 34.800 en voor de pers is het € 22.880. De organisatie van het WK Beachvolleybal heeft een geschatte positieve economische impact van twee ton. De raming van de totale economische impact van het WK Beachvolleybal voor de gemeente Den Haag komt dan uit op € 1.501.075, zie onderstaande tabel.

3

Categorie	Raming economische impact	Percentage van geheel
Reguliere bezoekers	€ 1.079.990	72%
VIP's	€ 163.308	11%
Deelnemers	€ 34.800	2%
Pers	€ 22.880	2%
Organisatie	€ 200.097	13%
Totaal	€ 1.501.075	100%

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	7
1.1 WK Beachvolleybal 2015	7
1.2 Doelstelling en uitgangspunten	7
1.3 Afbakening	8
1.4 Structuur van het rapport	8
2. Methode	9
3. WK Beachvolleybal 2015	11
3.1 Toernooi	11
3.2 Den Haag als sportstad aan zee	11
4. Economische impact	13
4.1 Reguliere bezoeken	13
4.2 Overige groepen	16
4.3 Organisatie WK	17
5. Conclusie	19
Bronnen	21
Bijlagen:	23
Bijlage 1: Herkomst, type en additionaliteit bezoekers	23
Bijlage 2: Inkomsten en uitgaven organisatie	24

1. Inleiding

1.1 WK Beachvolleybal 2015

In 2015 gaat de tiende editie van het WK Beachvolleybal plaatsvinden in Nederland, verdeeld over de vier speelsteden Den Haag, Amsterdam, Apeldoorn en Rotterdam. Het toernooi wordt gehouden van 26 juni tot en met 5 juli 2015 met de opening en sluiting in Den Haag, evenals de halve finales en finales. De poulewedstrijden en kwart finales zijn verdeeld over alle vier de speelsteden waar in totaal 48 mannen en 48 vrouwen teams starten om de strijd voor de wereldtitels. De poules worden ingedeeld op basis van de ranking van de Beach Volleyball World Tour. Een aantal Nederlandse teams staan hoog in die ranking en zijn daarmee zeker van deelname aan het WK. In hoofdstuk drie wordt er nader ingegaan op de opzet en doelen van dit topsportevenement.

1.2 Doelstelling en uitgangspunten

Doelstelling. Doel van dit onderzoek is het prognosticeren van de economische impact van het WK Beachvolleybal 2015 voor de gemeente Den Haag. Bij de interpretatie van de resultaten is het van belang kennis te nemen van de onderstaande definities.

Economische impact. In het kort kan economische impact gedefinieerd worden als de additionele bestedingen die door het evenement worden veroorzaakt in een bepaalde afgebakende regio. Breder uitgewerkt bestaat de economische impact uit meerdere economische effecten, te denken is aan bestedingen aan reclame door het bedrijfsleven, overnachtingen door bezoekers, promotie effecten voor de gemeente, etc. Een specifiek deel van deze effecten heeft betrekking op de economische impact. Dit zijn de directe bestedingen die zonder het evenement niet gedaan zouden zijn in de betreffende regio. Die bestedingen kunnen verdeeld worden in twee groepen. De additionele bestedingen door de bezoekers en deelnemers en de additionele bestedingen vanuit de organisatie. Voor de organisatie van het evenement worden de uitgaven in de regio vermindert met de inkomsten vanuit de regio om tot het saldo additionele uitgaven te komen (Oldenboom, 2012).

7

Additionele bezoekers. Bezoekers worden als additioneel gezien als zij specifiek voor het evenement naar de regio komen. Additioneel voor de gemeente Den Haag wil in dit geval zeggen dat men, indien het WK Beachvolleybal niet in Den Haag had plaatsgevonden, niet aanwezig zou zijn geweest in de gemeente. Er wordt aangenomen dat Hagenezen niet additioneel zijn omdat zij zonder het evenement ook in de gemeente zullen zijn (Oldenboom, 2012).

Additionele bestedingen. Bestedingen zijn additioneel als aan de voorwaarde wordt voldaan dat er een oorzakelijk verband is met de organisatie van het evenement. Dit betekent dat alleen de bestedingen worden meegenomen van bezoekers, VIP's, deelnemers, organisatie en pers die speciaal voor het evenement naar de regio zijn gekomen. Uitgaven van lokale overheden en bezoekers uit de gemeente worden volgens de richtlijnen niet als additioneel gezien omdat aangenomen wordt dat deze bestedingen een verschuiving in tijd zijn en op een ander moment alsnog ten goede komen aan de betreffende regio (Oldenboom, 2012).

Verdringingseffecten. Onder verdringingseffecten worden verstaan de (secundaire) effecten op bezoekgedrag van inwoners en bezoekers aan een regio, die worden veroorzaakt door het (primaire) bezoekgedrag van toeschouwers aan het evenement. Verdringing kan plaats vinden in twee vormen, de eerste is verdringen als gevolg van beperkte capaciteit van hotels en andere accommodaties en de tweede vorm is verdringing als gevolg van effecten op de toeristische beleving bij andere bezoekers (Oldenboom, 2012).

Voor dit onderzoek worden mogelijke verdringingseffecten niet meegenomen in de berekening. Reden hiervoor is dat er bij het WK Hockey in 2014, met vijf keer zoveel bezoekers, nog voldoende bedden vrij waren in de stad Den Haag. Voor de prognose van de economische impact voor het WK Hockey is er gekeken naar het aantal beschikbare bedden in Den Haag. Er is toen gekeken naar de capaciteit en bezetting van slaapplekken van logiesaccommodaties in juni in voorgaande jaren. Op dagbasis is in juni de slaapplekcapaciteit in Den Haag ruim zeven duizend en de bezettingsgraad is gemiddeld 50% (Hover, Oldenboom, Straatmeijer, & Kock, 2013). Ondanks dat de praktijk leert dat niet alle bedden verkocht kunnen worden zijn er nog ruim drie duizend bedden beschikbaar per dag. De verwachting is dat er voor het WK Beachvolleybal in totaal ruim zes duizend overnachtingen zijn gedurende het evenement. De verwachting is dat de piek van de overnachtingen in het finale weekend zit maar dan nog is de schatting dat er per dag niet veel meer dan duizend overnachtingen zullen zijn per dag. Dit afgezet tegen de ruim drie duizend beschikbare bedden per dag is de verwachting dat er geen verdringingen plaatsvinden als gevolg van het WK Beachvolleybal.

1.3 Afbakening

De economische impact wordt op verzoek van de opdrachtgever geprognoseerd voor de gemeente Den Haag, wat de geografische afbakening is voor dit onderzoek. Het WK Beachvolleybal wordt gespeeld in vier steden maar als gevolg van de geografische afbakening wordt er alleen gekeken naar de wedstrijden die gespeeld worden in de gemeente Den Haag. In totaal zijn dit 58 wedstrijden, 36 poule wedstrijden, 8 ronde 1 wedstrijden, 4 ronde 2 wedstrijden, 2 kwartfinales, 4 halve finales, 2 troostfinales en 2 finales. De side-events zijn wel een onderdeel van het evenement maar worden niet meegenomen in deze prognose. De side-events zijn voornamelijk bedoeld om bezoekers te trekken voor het hoofdevent. De Nevobo geeft aan dat veel van de deelnemers aan het beachvolleybal toernooi op zaterdag 27 juni ook naar avond sessie van het WK zullen gaan. Het risico op dubbeltellingen van mensen die naar zowel de side-events als het hoofdevenement gaan is daardoor te groot.

1.4 Structuur van het rapport

In het volgende hoofdstuk wordt de methode beschreven. Hoofdstuk drie gaat dieper in op het toernooi en Den Haag als 'Sportstad aan zee'. De resultaten van de prognose komen in hoofdstuk vier aan de orde en in hoofdstuk vijf worden de conclusies getrokken.

2. Methode

Het prognosticeren van de economische impact van het WK Beachvolleybal in Den Haag zal gebeuren conform de richtlijn 'Prognose economische impact', welke landelijk is vastgesteld in de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP)¹. Bij de richtlijnen wordt een combinatie van methoden ingezet om tot de benodigde gegevens en kennis te komen, namelijk:

- Semigestructureerde interviews
- Literatuurstudie
- Secundaire data-analyse

De betrokken partijen die geïnterviewd zijn, zijn de gemeente Den Haag, de organisatie van het evenement TIG Sports en de volleybal bond Nevobo. Daarnaast is gekeken naar informatie van vergelijkbare evenementen, zoals het WK Hockey in Den Haag, de Grand Slam Beachvolleybal in Den Haag en de World League Volleyball in Apeldoorn. Secundaire data-analyse wordt verricht op basis van gegevens bij Centraal Bureau voor Statistiek (CBS).

De onderstaande sleutel variabelen vormen in grote lijnen de systematiek voor de berekening van de economische impact in de gemeente Den Haag:

1. Aantal bezoeken
2. Aandeel additionele bezoeken
  - a. Verfijning: uitsplitsing naar Hagenezen, Nederlanders van buiten de gemeente Den Haag en buitenlanders.
3. Additionele dagbestedingen per bezoek
  - a. Verfijning: uitsplitsing naar Hagenezen, Nederlanders van buiten de gemeente Den Haag en buitenlanders.
4. Additionele bestedingen aan overnachtingen
  - a. Verfijning: aandeel overnachters en gemiddelde overnachtingsduur
5. Additionele bestedingen organisatie
6. Additionele bestedingen overige groepen
  - a. VIP's
  - b. Deelnemers, begeleiding en officials
  - c. Pers

De totale economische impact is vervolgens een opsomming van bovenstaande additionele variabelen.

---

¹ Het doel van WESP is het vergelijkbaar maken van sportevenementen en een groter leereffect bereiken door op een uniforme wijze de richtlijnen als meetinstrument te gebruiken. Zie <http://www.evenementenevaluatie.nl/> voor aanvullende informatie over de werkgroep en de richtlijnen.

3. WK Beachvolleybal 2015

3.1 Toernooi

Het WK Beachvolleybal wordt om de twee jaar georganiseerd door een land/stad dat daarvoor een bid uitbrengt bij de Internationale Federatie voor Volleybal (FIVB). In maart 2012 heeft de FIVB laten weten dat Den Haag is gekozen als finale stad voor het WK in 2015, met als mede speelsteden Amsterdam, Apeldoorn en Rotterdam. Parallel aan het WK wordt er een recordpoging gedaan om het grootste breedtesport beachvolleybal toernooi ooit te organiseren met meer dan 500 velden op het Haagse strand. Deze combinatie van top- en breedte sport zal hebben bijgedragen aan de keuze van de FIVB om het toernooi aan Nederland toe te wijzen als gastland.

In elke speelstad wordt er een uniek stadion gerealiseerd. Voor Den Haag is de locatie geïnspireerd door de locatie van het beachvolleybal tijdens de Olympische Spelen in Londen. Daar was het stadion in de Horse Guard Parade in het historisch centrum van Londen dat elke wedstrijd 15.000 toeschouwers trok en dag-na-dag uitverkocht was. TIG Sports heeft samen met de gemeente Den Haag gezocht naar een plek, vergelijkbaar met de Horse Guard Parade, en is gekomen tot de Hofvijver in het historisch centrum en in het kloppend hart van de stad van Vrede en Recht. Er zal een drijvend stadion gebouwd gaan worden met een capaciteit van 5.260 plekken. Bij de andere speelsteden wordt er gespeeld op De Dam in Amsterdam, op het Marktpllein in Apeldoorn en op de kade voor het vermaarde stoomschip 'ss Rotterdam' in Rotterdam.

Aan het WK Beachvolleybal gaan 96 teams meedoen uit 30 landen. Deze teams zijn tijdens de poulefase verdeeld over de vier speelsteden, met drie mannen poules en drie vrouwen poules in elke stad. De poule indeling zal half maart gemaakt worden en het doel is om in elke stad twee Nederlandse teams te hebben. Het totaal aantal Nederlandse teams dat mee gaat doen aan het WK is afhankelijk van de Beach Volleyball World Tour ranking en die laat op 15 december 2014 zien dat er drie Nederlandse mannen teams bij de eerste 48 staan en drie Nederlandse vrouwen teams bij de eerste 48 (2014 FIVB World Tour Ranking, 2014). Den Haag is verzekerd van minimaal 2 Nederlandse teams in de poulefase omdat er tijdens de opening van het toernooi op 26 juni twee wedstrijden worden gespeeld met beide een Nederlands team.

Als aanvulling op het hoofdevent wordt het plein in Den Haag aangekleed voor het WK Beachvolleybal waar de bezoekers van het WK lopend naartoe kunnen vanaf het stadion op de Hofvijver. De horeca gevestigd aan het plein zal hiervoor alles verzorgen met barretjes op het plein. Daarnaast zijn er sportieve activiteiten, is er een 100% Haags podium en komt er een scherm waarop de wedstrijden uit andere speelsteden te zien zijn. Sociëteit de Witte, ook gevestigd aan het plein, verzorgt de horeca en locatie voor de VIP's.

Naast de activiteiten op het plein worden er sportieve side-events georganiseerd waarbij het Beach Stadion op het Haagse strand een belangrijke rol gaat vervullen. Op de donderdag en vrijdag voor de opening van het WK wordt er een studenten festival georganiseerd, de recordpoging gaat plaatsvinden op zaterdag en vanuit Parnassia, een Haagse zorginstelling, wordt er een internationaal beachvolleybal toernooi georganiseerd met zorginstellingen uit het buitenland. Ook voor de scholen uit Den Haag, primair- en voortgezet onderwijs, is er een programma gemaakt met sportieve side-events in de stad en op het strand.

3.2 Den Haag als sportstad aan zee

Gemeente Den Haag en de Nevobo zijn in 2006 de samenwerking aangegaan om de wereldtop te behalen in het beachvolleybal. Beachvolleybal is daarmee één van de speerpuntsporten van de gemeente Den Haag. De Nederlandse selectie beachvolleybal traint met 12 teams dagelijks in Beach Stadion op het Haagse strand. In juli 2013 heeft dat geresulteerd in de eerste Nederlandse WK-titel ooit voor het in Den Haag trainende team Brouwer en Meeuwsen.

Met de Hofvijver als unieke speellocatie biedt het WK de mogelijkheid om Den Haag internationaal als stad te profileren met aandacht voor zowel de stad vóór als achter de duinen. De Nederlandse selectie beachvolleybal speelt in eigen huis en staat met de WK titelverdedigers Brouwer en Meeuwsen garant voor media-aandacht. De wedstrijden worden in Nederland live uitgezonden door de NOS. Verder wordt het WK uitgezonden in minimaal 30 landen en bereikt naar verwachting in het totaal meer dan 800 miljoen kijkers.

4. Economische impact

Dit hoofdstuk geeft de resultaten van het onderzoek weer. De economische impact is per doelgroep beschreven en de impact van de organisatie (gemeente Den Haag en TIG Sports) is apart becijferd. Om tot een zo betrouwbaar mogelijke economische impact te komen is er voor gekozen om het toernooi te splitsen in twee fases. De eerste fase is gelijk aan de andere speelsteden en bestaat uit de poulefase en de kwartfinales. De tweede fase is het finale weekend met de halve finales en de finales. De reden hiervoor is dat de verwachting is dat er een ander soort publiek naar het finale weekend komt dan naar de poulefase.

4.1 Reguliere bezoeken

Schatting aantal reguliere bezoeken. De eerste stap in het berekenen van de economische impact is het maken van een schatting van het aantal bezoeken door reguliere bezoekers (exclusief o.a. VIP's en pers). Om deze schatting te kunnen maken is de volgende informatie van belang:

- Het beachvolleybalstadion op de Hofvijver in Den Haag krijgt een capaciteit van 5.260 personen.
- De organisatie streeft naar volle stadions. Deels zullen deze gevuld worden met niet-betalende bezoekers. De gemeente Den Haag heeft 12.000 toegangskaartjes beschikbaar om de kinderen uit de stad het WK mee te laten beleven. Daarnaast wil de organisatie de toegangsprijzen laag houden.
- Er wordt een bezettingsgraad van 80% verwacht, wat hoger is dan de bezettingsgraad bij het Grand Slam Beach. Maar vanwege bovenstaand punt over niet-betalende bezoekers, de lage prijzen en omdat de WESP richtlijnen aangeven dat een WK in de regel meer bezoekers trekt dan een sportevenement waar geen kampioenschap aan verbonden zit is er uitgegaan van deze 80% bezettingsgraad.
- De wedstrijden zijn verdeeld in twee sessies per dag, met uitzondering van vier speeldagen waarop maar één sessie is. Elk ticket geeft toegang tot één sessie, 's middags of 's avonds. Bezoekers kunnen ook naar beide sessies komen op dezelfde dag en om dubbeltellingen te voorkomen wordt er een gemiddelde genomen van het aantal sessies dat bezocht wordt per persoon per dag.

De eerste fase heeft een totaal van 12 sessies, deze vermenigvuldigd met de capaciteit en de bezettingsgraad levert 50496 sessiebezoeken op. Daarnaast is de verwachting dat 75% van de bezoekers naar één sessie per dag gaat, wat overeenkomt met de prognose van Apeldoorn, omdat er veel niet-betalende bezoekers komen. De overige 25% gaat naar twee sessies per dag. Het gemiddelde aantal sessies per persoon per dag komt daarmee op 1,25. Het aantal VIP's (6300, zie paragraaf VIP's) dat in deze fase naar het WK komt, wordt in mindering gebracht bij het aantal reguliere bezoeken omdat die plekken anders dubbel worden geteld. Het aantal reguliere bezoeken in de eerste fase van het toernooi wordt geschat op 34.097 unieke bezoeken ($50.496 / 1,25 - 6.300 = 34.097$) (zie tabel 4.1).

Tabel 4.1: Aantal bezoeken fase 1

Schatting aantal bezoeken fase 1 WK Beachvolleybal in Den Haag	
Capaciteit Stadion	5.260
Totaal aantal sessies	12
Bezettingsgraad	80%
Aantal sessiebezoeken	50.496
Gemiddeld aantal sessies per persoon per dag	1,25
Aantal VIP's	6.300
Aantal dag bezoeken fase 1	34.097

In het finale weekend is de schatting dat er 8,5 duizend unieke bezoeken zullen zijn (zie tabel 4.2). De berekening hiervoor verschilt van die voor de eerste fase omdat de verwachting is dat er meer bezoekers naar beide sessies op een dag komen. De verdeling verschuift van 75% om 25% naar 50% om 50%. Het gemiddeld aantal sessies per persoon per dag komt dan op 1,5. De bezoekers komen van verder en zullen daarom vaker voor beide sessies komen. Het aantal reguliere bezoeken in de tweede fase van het toernooi wordt geschat op 8.521 unieke bezoeken ($16.832 / 1,5 - 2.700 = 8.521$) (tabel 4.2). Het totaal aantal bezoeken voor het WK Beachvolleybal in Den Haag wordt geschat op 42.618.

Tabel 4.2: Aantal bezoeken fase 2 + totaal

Schatting aantal bezoeken fase 2 WK Beachvolleybal in Den Haag	
Capaciteit Stadion	5.260
Totaal aantal sessies	4
Bezettingsgraad	80%
Aantal sessiebezoeken	16.832
Gemiddeld aantal sessies per persoon per dag	1,5
Aantal VIP's	2.700
Aantal dag bezoeken fase 2	8.521
Aantal dag bezoeken fase 1	34.097
Totaal aantal bezoeken fase 1 + fase 2	42.618

Bezoekers: herkomst, type en additionaliteit. Voor het bepalen van de additionaliteit worden de bezoekers verdeeld op herkomst en type bezoek. De herkomst wordt verdeeld in Hagenezen, Nederland elders en buitenland. Het type bezoek kan een verblijfsbezoek zijn of een eendaags bezoek.

Op basis van de 3 eerder genoemde rapporten, Grand Slam Beach, World League volleybal en het WK Hockey, en de informatie van de organisatie, zoals een recordpoging, is de herkomst van de bezoekers geschat voor de eerste fase. Gedurende de tweede fase verschuiven deze percentages omdat de verwachting is dat er dan meer mensen van buiten Den Haag komen. Dit komt deels door de fase waarin het toernooi zich dan bevindt en dat de gemeente voor de tweede fase minder gratis kaarten beschikbaar stelt.

Gedurende de eerste fase is de herkomst van de bezoekers geschat op 41% Haags, 50% Nederland elders en 9% buitenlanders. Voor de tweede fase is de verdeling anders, namelijk 21% Haags, 70% Nederland elders en 9% buitenland. Voor het percentage buitenlanders is er voor gekozen om dit nagenoeg gelijk te houden aan de Grand Slam Beach, omdat dat het meest lijkt op het WK Beachvolleybal qua evenement. Verder verschilt het WK Beachvolleybal van bijvoorbeeld een WK Hockey omdat beachvolleybal altijd in landenteams gespeeld wordt en dat het niet zo is dat het WK één van de weinige mogelijkheden is dat supporters met hun land meereizen.

14

De bezoeken kunnen verdeeld worden in eendaagse bezoeken en verblijfsbezoeken (overnachters). Voor beide fases geldt dat het percentage Hagenezen dat blijft overnachten buiten de eigen woning verwaarloosbaar is en dit wordt daarom op 0% gezet. Van de overige Nederlanders wordt er geschat dat in de eerste fase 20% blijft overnachten en tijdens het finale weekend 30%. De verhoging tijdens het finale weekend wordt verwacht omdat het aandeel Nederlanders van buiten Den Haag groter is en dat er bezoekers zullen zijn die het hele finale weekend bij willen wonen. Voor de buitenlanders is de verwachting dat tijdens beide fases 60% verblijfsbezoeken zijn en 40% eendaagse bezoeken. Zij komen van verder en zullen daarom eerder kiezen voor een overnachting. Het percentage verblijfsbezoeken gedurende het toernooi komt daarmee op 18% wat tussen de Grand Slam Beach en het WK Hockey inzit.

Voor de additionaliteit wordt gekeken naar de herkomst en het type bezoek. De uitgaven die gedaan worden door Hagenezen zijn een verschuiving in tijd en zullen zonder het evenement uiteindelijk ook in Den Haag terecht komen. Zij zijn daarom niet additioneel voor de gemeente Den Haag. Voor Nederland elders is 70% van de verblijfsbezoeken additioneel en is 90% van de eendaagse bezoeken additioneel. Voor de buitenlanders is de verhouding andersom, het additionele aandeel verblijfsbezoeker is hoger (90%) omdat de te reizen afstand groter is. Van de eendaagse bezoeken door buitenlanders is 80% additioneel, wat lager is dan bij de groep Nederland elders, omdat een deel van hun het evenement bezoekt tijdens een al geplande vakantie waardoor ze niet als additioneel worden gerekend.

Zie bijlage 1 voor een volledig overzicht met herkomst, type bezoek en de additionaliteit.

Dagbestedingen en overnachtingsbestedingen. Voor de dagbestedingen is met name gekeken naar het WK Hockey en wat daar de dagbestedingen van de verschillende bezoekers waren. De gemiddelde dagbesteding is exclusief tickets en een eventuele overnachting. De bestedingen aan tickets komen buiten Den Haag terecht en overnachtingsbestedingen worden los berekend. Verder wordt er onderscheid gemaakt tussen eendaagse bezoeken, verblijfsbezoeken en herkomst. Den Haag is niet opgenomen in de tabel omdat de uitgaven van Hagenezen niet additioneel zijn.

Uitgaande van deze gegevens kan berekend worden wat de dagbestedingen zijn van de reguliere bezoekers. In tabel 4.3 is weergegeven dat de verwachting is dat de Nederlandse bezoekers, afkomstig van buiten Den Haag, ruim 620 duizend euro spenderen in de stad. Voor de bezoekers afkomstig van buiten Nederland is dit 150 duizend euro voor fase 1 en fase 2 van het toernooi. In het totaal komt de economische impact voor de dagbestedingen van de reguliere bezoekers daarmee op bijna 775 duizend euro (zie tabel 4.3 en bijlage 1).

Tabel 4.3: Dagbestedingen*

Dagbestedingen fase 1 en 2	NL elders	Buitenland	Totaal
Totaal aantal additionele verblijfsbezoeken fase 1 en 2	3.626	2.038	5.664
Totaal aantal additionele eendaagse bezoeken fase 1 en 2	15.963	1.208	17.171
Gem. dagbesteding per verblijfsbezoek	€ 40,00	€ 50,00	-
Gem. dagbesteding eendaagse bezoeken	€ 30,00	€ 40,00	-
Dagbestedingen verblijfsbezoeken	€ 145.031	€ 101.918	€ 246.949
Dagbestedingen eendaagse bezoeken	€ 478.878	€ 48.317	€ 527.195
Totale additionele dagbestedingen	€ 623.909	€ 150.235	€ 774.144

* voor herkomst getallen zie bijlage 1.

Voor de overnachtingsbestedingen is gekeken naar wat er aan een logies wordt uitgegeven. Voor Nederlanders is dit gemiddeld 30 euro uit per persoon per nacht. Voor buitenlanders liggen deze uitgaven hoger, namelijk 60 euro per persoon per nacht. Hiervoor is gekeken naar de prognose van Apeldoorn, het WK Hockey en Grand Slam Beach. De totale overnachtingsbestedingen komen hiermee op 230 duizend euro, dit is het aantal additionele verblijfsbezoeken vermenigvuldigd met de overnachtingsbestedingen per nacht (tabel 4.4).

Tabel 4.4: Overnachtingsbestedingen*

Overnachtingsbestedingen	NL elders	Buitenland	Totaal
Totaal aantal additionele verblijfbezoeken fase 1 en 2	3.626	2.038	5.664
Gem. overnachtingskosten p.p. p.n.	€ 30,00	€ 60,00	
Totale additionele overnachtingsbestedingen	€ 108.773	€ 122.302	€ 231.075

* voor herkomst getallen zie bijlage 1.

Op basis van het aantal additionele verblijfsbezoeken kan het aantal verblijfsbezoekers geschat worden. Hierbij wordt aangenomen dat het aantal nachten dat bezoekers in Den Haag verblijven gelijk is aan het aantal verblijfsbezoeken (Iemand die twee overnachtingen doet kan net zo goed op één dag het evenement bezoeken als op twee of drie dagen). Dit is dus een totaal van het aantal nachten om het evenement te bezoeken en het langer verblijf vooraf of achteraf. Ten opzichte van de Grand Slam Beach (gemiddeld 3,4 nachten) wordt het gemiddeld aantal nachten iets hoger geschat omdat het een WK betreft. De verwachting voor Nederlanders is vier nachten en vijf nachten voor buitenlanders. Het aantal verblijfsbezoekers komt daarmee op 906 Nederlanders en 408 buitenlanders die overnachten in Den Haag. Het is aannemelijk dat niet alle verblijfsbezoekers direct na het evenement naar huis gaan, ook niet diegene die speciaal voor het evenement naar Den Haag komen. De verwachting is dat Nederlanders anderhalve dag extra blijven en dat buitenlanders één dag langer blijven, wat net iets hoger ligt dan Apeldoorn. Als op die extra dagen dezelfde dagbestedingen gedaan worden als gedurende het evenement komen de bestedingen door langer verblijf op bijna 75 duizend euro ((906 * 1,5 * 40 = € 54.387) plus (408 * 1 * 50 = € 20.384) = € 74.770). De overnachtingen van het langer verblijf zijn al opgenomen in bovenstaand gemiddeld aantal overnachtingen per bezoeker.

Tabel 4.5: Bestedingen door langer verblijf*

Bestedingen door langer verblijf	NL elders	Buitenland	Totaal
Aantal additionele verblijfbezoeken	3.626	2.038	5.664
gem. bezoeken per bezoeker (dagen)	4	5	
Additionele overnachtingsbezoekers	906	408	1.314
Gem. duur langer verblijf (dagen)	1,5	1	
Uitgaven per dag	€ 40,00	€ 50,00	
Totale bestedingen door langer verblijf	€ 54.387	€ 20.384	€ 74.770

* voor herkomst getallen zie bijlage 1.

Totale economische impact reguliere bezoekers. In tabel 4.6 zijn alle verwachte uitgaven van reguliere bezoeken samengevat. De economische impact van deze groep bedraagt ruim 1 miljoen euro. Het grootste deel is toe te rekenen aan de dagbestedingen, dit beslaat bijna drie kwart van de totale economische impact is voor deze groep.

Tabel 4.6: Totale economische impact bezoekers

Uitgavenpost	Den Haag	NL elders	Buitenland	Totaal
Dagbestedingen	€ -	€ 623.909	€ 150.235	€ 774.144
Overnachtingsbestedingen	€ -	€ 108.773	€ 122.302	€ 231.075
Langer verblijf	€ -	€ 54.387	€ 20.384	€ 74.770
Totaal	€ -	€ 787.069	€ 292.921	€ 1.079.990

4.2 Overige groepen

VIP's/Hospitality. De gemeente Den Haag heeft aangegeven dat er 900 kaartjes per dag beschikbaar zijn voor hospitality gedurende het gehele toernooi. Met een totaal van 10 dagen zijn er 9.000 duizend VIP bezoeken. Dit aantal wordt van het totaal aantal reguliere bezoeken afgehaald omdat stoelen anders dubbel geteld worden. De economische impact van deze groep is ruim 160 duizend euro.

De belangrijkste gegevens om tot dat bedrag te komen zijn afgeleid van de reguliere bezoekers omdat het gedrag van VIP's vergelijkbaar is op het uitgaven patroon en aantal overnachtingen na. VIP's geven vaak minder uit en blijven minder lang overnachten. Bij het WK Hockey lagen de bestedingen door VIP's 20% lager dan de reguliere bezoekers, dat verschil is voor deze berekening aangehouden. Voor de herkomst van deze groep is gekeken naar de herkomst van reguliere bezoekers in beide fases, daarvan is een gewogen gemiddelde genomen en daarmee komt 35% uit Den Haag, 56% uit Nederland elders dan Den Haag en 9% uit het buitenland.

Tabel 4.7: Economische impact VIP's*

Type bezoek	Den Haag	NL elders	Buitenland	Totaal
Bezoeken	35%	56%	9%	9.000
Additionele bezoeken	Verblijf	281	359	640
	Eendaags	4.158	319	4.477
Totale bestedingen	€ -	€ 117.234	€ 46.075	€ 163.308

* Dit is geen uitputtende opsomming van cijfers op basis waarvan de lezer zelf na kan rekenen hoe het bedrag van ruim 160 duizend euro tot stand gekomen is. Daarvoor is de berekening te complex. De geïnteresseerde lezer wordt hiervoor verwezen naar het Excel bestand.

Deelnemers. Aan het WK Beachvolleybal doen in totaal 96 teams mee, waarvan 24 teams in de eerste fase van het toernooi in Den Haag spelen. Tijdens het finale weekend zijn er nog 8 teams over die alleen in Den Haag spelen. Onder deelnemers vallen niet alleen de spelers maar ook de begeleiders en officials. Voor het aantal begeleiders wordt verwacht dat er één begeleider per team is en voor de officials is dit één official per twee teams. Zo ontstaat er een verdeling van 4:2:1. De totale economische impact van die drie groepen bedraagt bijna 35 duizend euro (tabel 4.8). De genoemde aantallen vermenigvuldigt het gemiddelde aantal dagen aanwezig en de gemiddelde dagbesteding zorgt voor dit bedrag.

Tabel 4.8: Deelnemersbestedingen

Deelnemersbestedingen	Fase 1	Fase 2
Aantal deelnemers	48	16
Aantal begeleiders	24	8
Aantal officials	12	12
Gem. aantal dagen aanwezig in DH	7	3
Gem. besteding p.p. p.d.		€ 50,00
Totale bestedingen deelnemers		€ 34.800

Pers. Vanuit TIG Sports worden er accreditaties uitgegeven voor pers. Voor de eerste zeven dagen zijn er 50 accreditaties per dag beschikbaar en voor het finale weekend zijn er 100 accreditaties per dag beschikbaar. De organisatie verwacht dat het aantal beschikbaar accreditaties volledig benut zal worden en dat 80% van de pers afkomstig is van buiten Den Haag. De pers zal gemiddeld 5 dagen aanwezig zijn en de richtlijnen geven aan dat de dagbestedingen vergelijkbaar zijn met reguliere bezoekers, wat rond de 35 euro per persoon per dag ligt. Voor de overnachtingsbestedingen is 60 euro per persoon per nacht genomen, dit ligt gelijk aan de overnachtingsbestedingen van buitenlandse reguliere bezoekers en de VIP's. De Nederlandse pers overnacht namelijk nauwelijks en de buitenlandse pers doet dit naar verwachting wel. De schatting is dat in totaal 25%

van de additionele pers blijft overnachten, voor gemiddeld 3 nachten. De totale economische impact van de media komt op bijna 23 duizend euro (tabel 4.9).

Tabel 4.9: Media bestedingen*

Media bestedingen	Totaal
Aantal persbezoeken fase 1	350
Aantal persbezoeken fase 2	300
Aandeel additionele pers	80%
Aantal additionele pers bezoeken	520
Gemiddeld aantal dagen aanwezig	5
Aantal additionele mediawerkers/bezoekers	104
Totale dagbestedingen	€ 18.200
Totale overnachtingsbestedingen	€ 4.680
Totale economische impact media	€ 22.880

* Dit is geen uitputtende opsomming van cijfers op basis waarvan de lezer zelf na kan rekenen hoe het bedrag van ruim 23 duizend euro tot stand gekomen is. Daarvoor is de berekening te complex. De geïnteresseerde lezer wordt hiervoor verwezen naar het Excel bestand.

4.3 Organisatie WK

Het saldo van de additionele inkomsten en bestedingen van TIG Sports in de gemeente Den Haag is de netto economische impact vanuit de organisatie. Voor het bepalen van deze inkomsten en bestedingen is er gekeken naar de begroting van TIG Sports.

Inkomsten zijn additioneel als die van buiten de gemeente Den Haag komen. Subsidies van de gemeente Den Haag, sponsoring door lokale bedrijven en inkomsten uit tickets gekocht door Hagenezen zijn niet additioneel. Voor de bijdrage van het ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) geldt dat 3% anders ook in Den Haag terecht had gekomen en dat daarom de overige 97% als additioneel gezien kan worden. Onder de organisatorische bestedingen worden in de richtlijnen alle bestedingen verstaan die verricht worden ten behoeve van de organisatie (TIG Sports) van het evenement. Van die organisatorische uitgaven van TIG Sports komt een deel terecht in Den Haag, en dat deel is additioneel voor deze prognose.

Van de totale begroting (ca. 8 miljoen) schat TIG Sports dat ruim 1,8 miljoen uitgegeven wordt in Den Haag. Dit zal o.a. de catering en de hotelovernachtingen van spelers, begeleiders, officials en de organisatie bevatten. De overige uitgaven zullen niet in Den Haag terecht komen. Onder deze uitgaven vallen onder andere de TV-registratie, wedstrijdzaken en ICT. Aan de inkomsten kant is bekend dat er een gemeentelijke bijdrage van €850.000 is aan TIG Sports vanuit Den Haag. Hiervoor ontvangt de stad onder andere de rechten om hoofdspeelstad te zijn van het WK, 10 dagen live-tv beelden vanuit Den Haag in 30 verschillende landen en toegangskaartjes om 12.000 kinderen uit de stad het WK mee te laten beleven. Naast de gemeentelijke bijdrage zijn er meerdere inkomstenposten vanuit Den Haag, met een totaal van 777 duizend euro afkomstig van onder andere sponsoring, kaartverkoop en hospitality.

Nog niet voor alle producten en diensten die TIG Sports aanschaft zijn op het moment van schrijven contracten afgesloten waardoor het mogelijk is dat bedragen nog veranderen. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de inkomsten en uitgaven van TIG Sports.

De organisatie van het WK Beachvolleybal heeft daarmee een geschatte positieve economische impact van ruim twee ton (tabel 4.10).

Tabel 4.10: Economische impact organisatie

Economische impact organisatie	Haags
Uitgaven van organisatie in Den Haag	€ 1.827.097
Inkomen voor organisatie vanuit Den Haag	€ 1.627.000
Netto economische impact organisatie	€ 200.097

Naast de bijdrage van de gemeente aan TIG Sports geeft de gemeente Den Haag geld uit aan een breed activatieplan, culturele programmering en communicatie-marketing gericht op het bereiken van gemeentelijke doelstellingen. De kosten daarvan worden geschat op €805.000, wat nagenoeg allemaal in Den Haag zal blijven. Deze is dus in de verdere berekening niet meegenomen.

5. Conclusie

De totale economische impact van het WK Beachvolleybal in Den Haag komt tot stand door de economische impact van de verschillende deelgroepen op te tellen.

Er is uitgegaan van een totaal van 58 wedstrijden, verdeeld over 10 speeldagen met op de meeste dagen twee sessies van meerdere wedstrijden. De doelstelling is om de tribunes zo vol mogelijk te krijgen, daarom zijn er vanuit de organisatie kaartjes beschikbaar om kinderen uit Den Haag gratis het WK te laten ervaren. Hierdoor is de verwachting dat een bezettingsgraad van 80% reëel is. De herkomst verschilt per fase, van 41% Hagenezen in de eerste fase tot 21% tijdens het finale weekend. Het percentage buitenlanders is gedurende het toernooi gelijk en is geschat op 9%.

Gekeken naar de totale economische impact is het grootste deel te wijden aan de reguliere bezoekers. Zij dragen ruim 1 miljoen bij, wat 72% is van de totale economische impact. De impact van de VIP's wordt geraamd op ruim 160 duizend euro. De spelers, begeleiders en officials zijn goed voor €34.800 en de pers voor €22.880. De organisatie heeft een positieve impact van ruim twee ton. De schatting van de totale economische impact van het WK Beachvolleybal in Den Haag komt daarmee uit op €1.501.075 (tabel 5.1).

Tabel 5.1: Totale economische impact

Categorie	Raming economische impact	Percentage van geheel
Reguliere bezoekers	€ 1.079.990	72%
VIP's	€ 163.308	11%
Deelnemers	€ 34.800	2%
Pers	€ 22.880	2%
Organisatie	€ 200.097	13%
Totaal	€ 1.501.075	100%

Bronnen

Geraadpleegde literatuur

2014 FIVB World Tour Ranking. (2014, december 15).

Opgehaald van FIVB: http://www.fivb.org/EN/BeachVolleyball/WorldRanking_W.asp

Boer, W. de (2013). *World League Volleybal Apeldoorn 2013. Economische impact en bezoekersprofiel*. Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Gemeente Den Haag (2014). *WK Beachvolleybal: Den Haag op de kaart*. Den Haag: gemeenteraad.

Herpen, N. van, Kloek, G., Joosse, J. & Verheem, M. (2014). *Evaluatie van de Rabobank Hockey World Cup. Economische Impact, Mediawaarde en Beleving inwoners Den Haag*. Den Haag: De Haagse Hogeschool.

Hover, P., Oldenboom, E., Straatmeijer, J. & Kock, J. (2013). *Prognose economische impact WK Hockey 2014*. Utrecht: Mulier Instituut.

Klomp, M. (2013). *Economische Impact Grand Slam Beachvolleybal 2013. Een onderzoek naar de economische impact die het Grand Slam Beachvolleybal 2013 teweeg brengt in de stad Den Haag*. Den Haag: De Haagse Hogeschool.

Oldenboom, E. (2012). *Richtlijnenhandboek Prognose Economische Impact*.

Met medewerking van:

Lorien Kramer (gemeente Den Haag)

Marlies Diepeveen (gemeente Den Haag)

Margriet van Schaik (Nevobo) &

Liesbeth de Jong (TIG Sports)

Daarnaast bedanken wij Egbert Oldenboom (Bureau MeerWaarde) voor de kritische peer-review.

Bijlagen:

Bijlage 1: Herkomst, type en additionaliteit bezoekers

Bezoeken fase 1	Den Haag	NL elders	Buitenland	Totaal
% aandeel bezoeken op herkomst	41%	50%	9%	100%
Aantal bezoeken op herkomst	14126	16951	3020	34097
Aandeel verblijfsbezoeken		20%	60%	15%
Aandeel eendaagse bezoeken	100%	80%	40%	85%
Aantal verblijfsbezoeken		3390	1812	5202
Aantal eendaagse bezoeken	14126	13561	1208	28895
% additionele verblijfsbezoekers	0%	70%	90%	
% additionele eendaagse bezoeken	0%	90%	80%	
Aantal additionele verblijfsbezoeken	0	2373	1631	4004
Aantal additionele eendaagse bezoeken	0	12205	966	13171
Totaal aantal additionele bezoeken fase 1	0	14578	2597	17175

Bezoeken fase 2	Den Haag	NL elders	Buitenland	Totaal
% aandeel bezoeken op herkomst	21%	70%	9%	100%
Aantal bezoeken op herkomst	1802	5965	755	8521
Aandeel verblijfsbezoeken		30%	60%	26%
Aandeel eendaagse bezoeken	100%	70%	40%	74%
Aantal verblijfsbezoeken	0	1789	453	2242
Aantal eendaagse bezoeken	1802	4175	302	6279
% additionele verblijfsbezoekers	0%	70%	90%	
% additionele eendaagse bezoeken	0%	90%	80%	
Aantal additionele verblijfsbezoeken	0	1253	408	1660
Aantal additionele eendaagse bezoeken	0	3758	242	3999
Totaal aantal additionele bezoeken fase 2	0	5011	649	5660
Totaal aantal additionele verblijfsbezoeken fase 1 en 2		3626	2038	5664
Totaal aantal additionele eendaagse bezoeken fase 1 en 2		15963	1208	17171
Totaal aantal additionele bezoeken fase 1 en 2	0	19588	3246	22835

Bijlage 2: Inkomsten en uitgaven organisatie

Inkomsten	Haags	Niet Haags	Bedrag
Sponsoring	€ 250.000,00	€ 1.905.000,00	€ 2.155.000,00
Suppliers	€ 35.000,00	€ 65.000,00	€ 100.000,00
Nationale Bond		€ 695.000,00	€ 695.000,00
Standhouders	€ 5.000,00	€ 17.500,00	€ 22.500,00
Kaartverkoop	€ 80.000,00	€ 220.000,00	€ 300.000,00
Steden en provincies	€ 850.000,00	€ 880.000,00	€ 1.730.000,00
Subsidie VWS	€ 57.000,00	€ 1.843.000,00	€ 1.900.000,00
TV		€ 300.000,00	€ 300.000,00
Hospitality	€ 150.000,00	€ 50.000,00	€ 200.000,00
Overig	€ 200.000,00	€ 347.500,00	€ 547.500,00
Totaal	€ 1.627.000,00	€ 6.338.000,00	€ 7.965.000,00

Kosten	Haags	Niet Haags	Bedrag
Algemeen		€ 1.765.000,00	€ 1.765.000,00
Communicatie	€ 387.385,00	€ 387.385,00	€ 774.770,00
TV-registratie		€ 705.000,00	€ 705.000,00
Hospitality	€ 258.840,00	€ 100.000,00	€ 358.840,00
Infrastructuur en logistiek	€ 183.053,00	€ 1.647.475,00	€ 1.830.528,00
Wedstrijdzaken		€ 127.105,00	€ 127.104,00
Kaartverkoop		€ 116.350,00	€ 116.350,00
ICT		€ 100.000,00	€ 100.000,00
Transport	€ 75.000,00	€ 175.954,00	€ 250.954,00
Hotelaccommodatie	€ 200.000,00	€ 51.500,00	€ 251.500,00
Accreditatie		€ 39.250,00	€ 39.250,00
Stewarding en beveiliging	€ 38.000,00	€ 200.000,00	€ 238.000,00
Evenementen	€ 272.433,00	€ 272.433,00	€ 544.866,00
Catering	€ 214.500,00	€ 115.500,00	€ 330.000,00
Mediazaken	€ 29.250,00	€ 117.000,00	€ 146.250,00
Overig	€ 168.635,00	€ 252.952,00	€ 421.587,00
Totaal	€ 1.827.096,00	€ 6.172.904,00	€ 8.000.000,00

